

Eiropas Slimību profilakses un kontroles centrs

Sasniegumi, uzdevumi un ievērojamākie rezultāti 2016. gadā

Svarīgākie fakti no direktora gada ziņojuma

Šajā izdevumā iekļauta informācija par daļu no galvenajām aktivitātēm 2016. gadā, taču tas nekādā ziņā neatspoguļo visu *ECDC* 2016. gada veikumu.

***ECDC* darbību klāsta, tā organizācijas un administrācijas struktūras un darba plānu pilnīgu izklāstu var apskatīt gada ziņojuma nesaīsinātajā versijā.**

<https://ecdc.europa.eu/sites/portal/files/documents/annual-report-director-2016.pdf/>

Ieteiktā norāde:

Eiropas Slimību profilakses un kontroles centrs. Sasniegumi, uzdevumi un ievērojamākie rezultāti 2016. gadā Svarīgākie fakti no direktora gada ziņojuma Stokholma, ECDC, 2017.

ISBN 978-92-9498-131-8

ISSN: 2529-606X

DOI 10.2900/147436

Kataloga numurs: TQ-AX-17-001-LV-N

© Eiropas Slimību profilakses un kontroles centrs, 2017. gads

Visi attēli © ECDC, izņemot iStock: priekšējais vāks (centrā), 4. lpp. (augšā pa labi), 6. lpp. (apakšā); NIH 3D Print Exchange, Valsts veselības institūti: 24. lpp. (augšā pa kreisi)

Atļauts pārpublicēt, ja sniegta atsauce uz avotu.

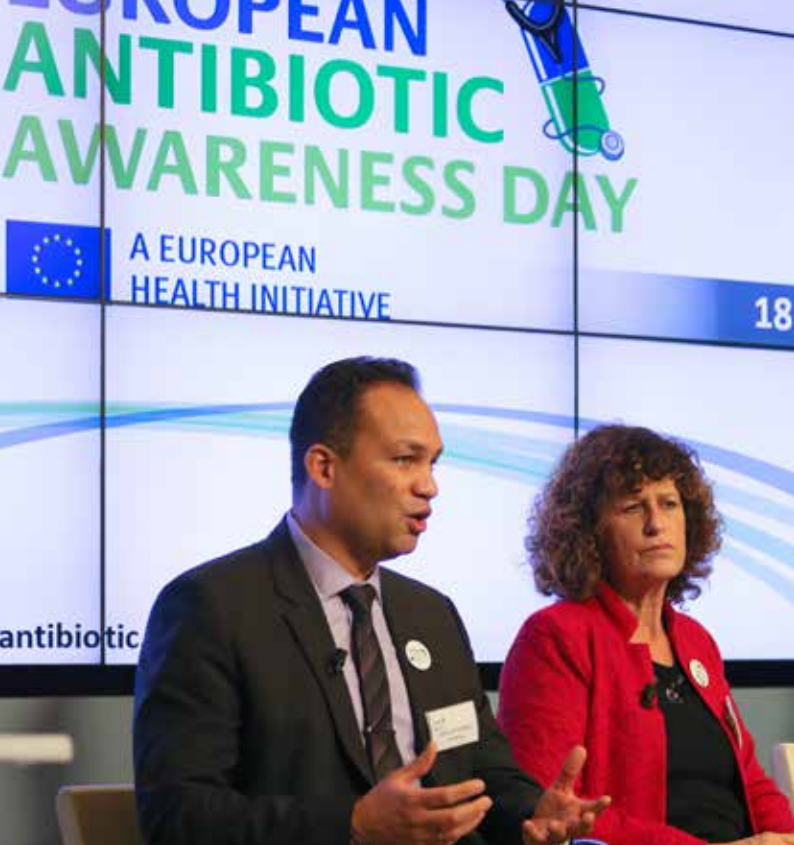
Bez autortiesību īpašnieka skaidras atļaujas šajā publikācijā izmantotos fotoattēlus, kas aizsargāti ar autortiesībām, nevar lietot citiem mērķiem, bet gan tikai kopā ar šo publikāciju.

Sasniegumi, uzdevumi un ievērojamākie rezultāti 2016. gadā

Svarīgākie fakti no direktora gada ziņojuma

Saturs

Priekšvārds	5
Ievads	5
Infekcijas slimību reģistrēšana	7
Eiropas sabiedrības veselības aizsardzība — ECDC slimību programmas	8
ARHAI programma: antimikrobiālā rezistence un ar veselības aprūpi saistītas infekcijas ..	9
EVD programma: jaunas un pārnēsājamās slimības	11
FWD programma: pārtikas un ūdens izraisītas slimības un zoonozes	13
HSH programma: HIV, seksuāli transmisīvās infekcijas un vīrusu hepatīts	15
IRV programma: gripa un citi respiratorie vīrusi	17
TB programma: tuberkuloze	19
VPD programma: ar vakcīnām novēršamās slimības	21
Saziņa un apmācība: ziņu izplatīšana, zināšanu nodošana	23
Vērīga uzmanīšana: slimību uzraudzība	25
ECDC skaitļos	26

Valdes priekšsēdētājas priekšvārds

2016. gadu iezīmēja divi lieli notikumi, kuros ECDC atbalstīja Eiropas Komisiju un ES dalībvalstis, kas šo atbalstu augsti novērtēja.

Pirmkārt, pēkšņais Zikas vīrusa uzliesmojums lika ECDC nepārtraukti veikt slimības uzraudzības pasākumus, riska novērtējumus un izstrādāt sagatavotības materiālus.

Otrkārt, pateicoties jauniem standarta protokolliem par visa genoma sekvenču izziņāšanu, konstatēja liela mēroga starptautisku salmonelozes uzliesmojumu, kas vēlreiz pierādīja, cik būtiska slimību uzraudzībā ir pilna genoma sekvenču izziņāšana. Eiropas Komisija un dalībvalstis ātri īstenoja pieņemtos pretpasākumus un tādējādi deva praktisku ieguldījumu ievērojamam salmonelozes atgadījumu samazinājumam Eiropā.

2016. gadā valde turpināja uzraudzīt valdes pēc 2015. gadā veiktā ECDC darba ārējā novērtējuma pausto ieteikumu īstenošanu. Šo ieteikumu ieviešana praksē vēl vairāk uzlabos centra darbību turpmākajos gados.

Es vēlētos izmantot izdevību un pateikties mūsu bijušajai valdes priekšsēdētāja vietniecei *Tiiu Aro* par viņas nodošanos darbam pēdējos četros gados. Par jauno valdes priekšsēdētāja vietnieci ievēlēja *Anni-Riitta Virolainen-Julkunen*.

Visbeidzot, es gribētu pateikties *Andrea Ammon*, kura pēdējos divos gados veiksmīgi vadīja centru un nepārtraukti nodrošināja, ka centra rezultāti sasniedza un pat pārspēja gaidīto. Šajā ziņojumā sniegtie rezultāti ir viņas veiksmīgās vadības apliecinājums.

Daniel Reynders

*ECDC valdes priekšsēdētājs
2017. gada 24. februāris*

Direktores ievads

2016. gads bija vēl viens darbīgs ECDC gads. Visu gadu ECDC sniedza zinātnisku un tehnisku atbalstu Eiropas Komisijai, Parlamentam un dalībvalstīm. Lūk, tikai viens piemērs: gada laikā ECDC atbildēja uz 41 formālu Komisijas pieprasījumu, no tiem 19 bija pārsūtīti no Eiropas Parlamenta deputātiem.

Visu 2016. gadu mūsu zinātnieki nedalītu uzmanību veltīja Zikas vīrusa uzliesmojumam. ECDC sagatavoja vairākus Zikas vīrusa riska novērtējumus, sadarbojās ar PVO un ASV Slimību kontroles centriem saistībā ar ceļošanas ieteikumiem attiecībā uz aizsardzību pret Zikas vīrusu, sagatavoja Zikas vīrusa infekcijas gadījuma definīciju un pārskatīja moskītu kontroles pasākumus.

Parakstot īres līgumu, mēs spērām svarīgu soli mūsu plānam pārcelties uz jaunu ēku. Mēs arī līdz galam izstrādājam ECDC darba programmas 2017. un 2018. gadam, izvērtējam infekcijas slimību profilaksi ES, novērtējam Eiropas mikrobioloģijas infrastruktūru, izpētījam iemeslus, kāpēc cilvēki vilcinās izmantot vakcīnas, un strādājam pie mūža garuma vakcīnu stratēģijām.

Slimību uzliesmojumu epidēmiskā potenciāla novērtēšana ES un arī ārpus tās ir svarīgs ECDC darba aspekts. Tāpēc ECDC piedalījās jaunizveidotā Eiropas Ārstu korpusa pirmajā misijā: 2016. gada maijā ECDC eksperti devās uz Angolu, lai izvērtētu Angolas dzeltenā drudža uzliesmojuma ietekmi uz ES pilsoņiem.

Nu jau ir pagājuši gandrīz divi gadi, kopš es sāku strādāt par ECDC direktori. Es vēlētos izteikt savu pateicību ECDC valdei un konsultatīvajai padomei par uzticību man, par viņu nenovērtējamo padomu un par centram nemainīgi sniegto atbalstu.

Andrea Ammon,

*ECDC direktore
2017. gada 27. februāris*

Augšā pa kreisi un apakšā: ECDC Eiropas Antibiotiku apzināšanās diena notiek jau deviņo gadu. Projekts saņēma Eiropas 2016. gada Veselības apbalvojumu.

Augšā centrā: ES sabiedrības veselības novērtējuma misija uz Angolu: ECDC, vienojoties ar Angolas valdību, ciešā sadarbībā ar Pasaules Veselības organizāciju pievienojās Eiropas Ārstu korpusa medicīnas un sabiedrības veselības ekspertu komandai.

Infekcijas slimību reģistrēšana

Eiropas Slimību profilakses un kontroles centrs (ECDC), kas izveidots 2005. gadā un atrodas Stokholmā, Zviedrijā, ir Eiropas Savienības aģentūra, kuras pienākums ir stiprināt Eiropas aizsardzību pret infekcijas slimībām. ECDC identificē, novērtē un dara zināmus pašreizējos un jaunus infekcijas slimību radītos draudus cilvēku veselībai. Tas arī atbalsta Eiropas Savienības dalībvalstu sagatavotības un reaģēšanas centienus. Centrs sniedz zinātniskās konsultācijas ES/EEZ dalībvalstīm un ir uzticams informācijas un resursu avots visās jomās, kas saistītas ar sabiedrības veselību.

Centrā 2016. gada 31. decembrī strādāja 260 pastāvīgie darbinieki, kas nodarbojās ar slimību uzraudzību, slimību uzliesmojumu atklāšanu, zinātniskām konsultācijām, informācijas tehnoloģijām, saziņu un pārvaldi.

ECDC budžets 2016. gadā bija 58,36 miljoni EUR.

Slimību uzraudzība

Viena no ECDC galvenajām priekšrocībām ir spēja ātri reaģēt uz infekcijas slimību mainīgo epidemioloģiju. ECDC izmanto un uztur trīs sistēmas, un katra no tām ir būtiska konkrētai slimību kontroles jomai: EWRS (apdraudējuma noteikšanas brīdinājumi), EPIS (epidemioloģiskā pētniecība) un TESSy (slimību uzraudzība).

Agrīnās brīdināšanas un reaģēšanas sistēma (EWRS) ir konfidenciāla sistēma, kas dalībvalstīm un Eiropas Komisijai ļauj dalīties ar informāciju un nosūtīt brīdinājumus par veselības aizsardzības notikumiem ar iespējamu ietekmi uz ES, kā arī saskaņot reaģēšanas pasākumus, kas nepieciešami sabiedrības veselības

aizsardzībai. Sistēma ir veiksmīgi izmantota kopš 1998. gada, bet ECDC ar EWRS ir savienots kopš 2005. gada aprīļa. 2016. gadā Zikas vīrusa slimības uzliesmojuma laikā sistēma atkal pierādīja savu vērtību.

Epidemioloģiskās pētniecības informācijas sistēma (EPIS) ir droša interneta saziņas platforma, kas nodrošina starptautiska mēroga tādas epidemioloģiskās informācijas apmaiņu, kura var liecināt par infekcijas slimību uzliesmojumiem.

Eiropas uzraudzības sistēma (TESSy) ir īpaši elastīga datubāzu sistēma slimību datu vākšanai. ES/EEZ valstis regulāri reģistrē TESSy datus par infekcijas slimībām. Datu pielietojums ietver uzraudzības ziņojumu un interaktīvā ECDC *Infekcijas slimību uzraudzības atlanta* sagatavošanu.

Turklāt ECDC atbalsta Eiropas Komisijas un dalībvalstu darbu ES Veselības drošības komitejā, nodrošinot nepārtrauktu informācijas plūsmu par jaunākajām tendencēm un veicot sabiedrības veselības aizsardzības pasākumu saskaņošanu.

Augšā pa kreisi: Tuberkulozes pacients bezpajumtnieks, apspriež savu rentgena uzņēmumu ar sabiedrības darbinieku veselības jomā Parīzē, Francijā. No ECDC gadījumu izpētēm par intervencēm, lai cīnītos ar tuberkulozi mazāk aizsargātās grupās.

Augšā centrā: Katērina Konečnā (GUE/NGL, Čehijas Republika), ECDC sadarbības koordinatore ar Eiropas Parlamenta ENVI komiteju, apmeklēja centru 2016. gada 14. jūnijā.

Augšā pa labi: ECDC ārkārtas operāciju centrs

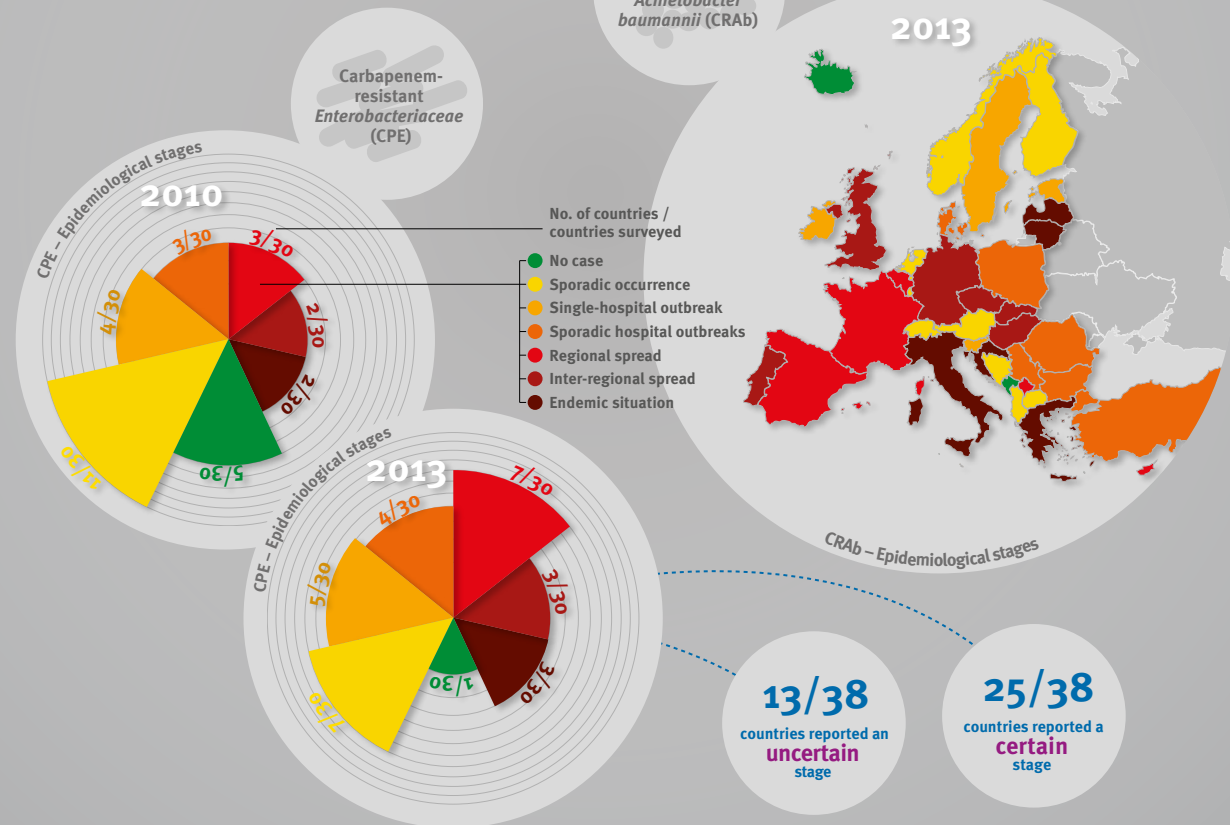
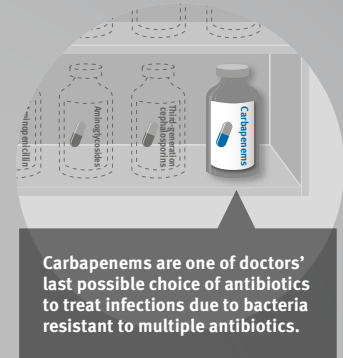
Centrā pa labi: ECDC eksperts Josep Jansa tiekas ar sabiedrības veselības darbiniekiem Angolā

Apakšā: Aedes moskīts sūc asinīs

Growing resistance to last-line antibiotics

Carbapenems are a major last-line class of antibiotics to treat bacterial infections. The spread of carbapenem-resistant infections is a threat to healthcare and patient safety in Europe as it seriously curtails the ability to cure infections.

Each year, 30 EU/EEA countries report data on antimicrobial resistance to the European Antimicrobial Resistance Surveillance Network (EARS-Net) and on antimicrobial consumption to the European Surveillance of Antimicrobial Consumption network (ESAC-Net). Both networks are hosted at ECDC. For the first time, 18 countries reported data on *Acinetobacter* spp. to EARS-Net. In addition, experts in 38 European countries participated in the European Survey on Carbapenemase-Producing *Enterobacteriaceae* (EuSCAPE) done for ECDC by the University Medical Centre Groningen, in the Netherlands.

Eiropas sabiedrības veselības aizsardzība — *ECDC* slimību programmas

ARHAI programma: antimikrobiālā rezistence un ar veselības aprūpi saistītas infekcijas

Saskaņā ar *ECDC* zinātnieku 2016. gadā veikto pētījumu ar veselības aprūpi saistīto infekcijas slimību slogs Eiropā ir ārkārtīgi augsts. Pētījumā secināts, ka sešu visizplatītāko ar veselības aprūpi saistīto infekcijas slimību veidu apvienotais slogs ir augstāks nekā to 32 infekcijas slimību kopējais slogs, kas ietvertas *BCoDE* pētījumā; iepriekšējs *ECDC* pētījums: "*Infekcijas slimību slogs Eiropā 2009.–2013. gadā*".

2016. gadā publicēja arī *ECDC* perspektīvas Eiropas apsekojumu par karbapenēmus ražojošām enterobaktērijām. Pamatojoties uz datiem no 455 slimnīcām 36 valstīs, pētījumā atklāts, ka vidēji 1,3 pacientiem uz 10 000 hospitalizācijas gadījumu bija karbapenēmus ražojoša *K. pneumoniae* vai *E. coli* infekcija.

ECDC 2016. gadā paplašināja savu tiešsaistes resursu direktoriju antimikrobiālās rezistences un ar veselības aprūpi saistītu infekciju profilaksei un kontrolei, lai uzlabotu apmaiņu ar paraugpraksēm.

Vairāk nekā 40 valstis no visas Eiropas piedalījās deviņtajā Eiropas Antibiotiku apzināšanās dienā (*EAAD*) 18. novembrī. Dienu iezīmēja pasākumi valsts līmenī, bet to atbalstīja ar kampaņu par piesardzīgu antibiotiku lietošanu ES valstīs. Iepriekš, 28. septembrī, *EAAD* piešķīra prestižo Eiropas Veselības apbalvojumu Eiropas Veselības forumā Gasteinā.

ECDC turpināja būt par galveno ieguldītāju *TATFAR* — Transatlantiskajā darba grupā antimikrobiālās rezistences jautājumos, ko izveidoja 2009. gadā, lai uzlabotu sadarbību starp ASV un ES šajā jomā.

Pa kreisi: ECDC infografika par "pēdējās rindas" antibiotikām

Zika virus is transmitted to people through the bite of an infected *Aedes* mosquito. But there are other, although rare, modes of transmission.

Local transmission could occur in continental Europe during the summer in areas where the tiger mosquito (*Aedes albopictus*) is present – if the Zika virus is imported by travellers.

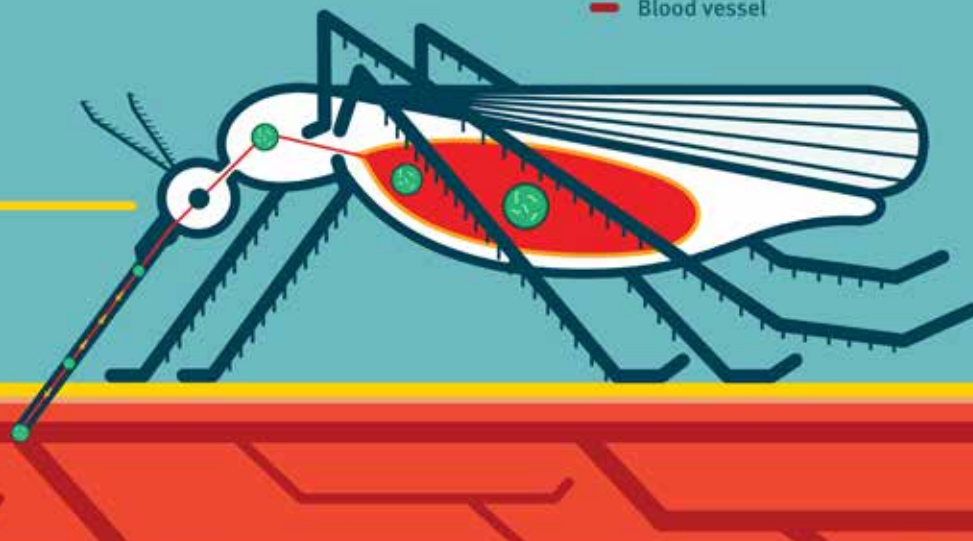

DISTRIBUTION OF THE
TIGER MOSQUITO
(*Aedes albopictus*)
January 2016

Established

Mosquito-borne transmission

The mosquito gets infected by biting a person who has the Zika virus in his or her blood. Over the next several days, the mosquito can become infectious and transmit the Zika virus to healthy people by biting them.

 Zika virus
 Blood vessel

EVD programma: jaunas un pārnēsājamās slimības

Tā kā Zikas vīrusa uzliesmojums izplatījās, ar moskītiem pārnēsājamās slimības nonāca epidemioloģisko pētījumu galvenajā uzmanības lokā. Reaģēšanas pasākumi bija diapazonā no riska novērtējumu izstrādāšanas līdz valstu klasifikācijas izveidošanai attiecībā uz ceļošanas ieteikumiem. Citi aspekti saistībā ar darbu pie Zikas vīrusa ietvēra Zikas gadījuma definīcijas, sagatavotības plānus un literatūras pārskatu par pārnēsātāju kontroles pasākumiem *Aedes aegypti* un *Aedes albopictus*.

Cita pētījumu joma bija Rietumnīlas drudzis. ECDC sāka darbu pie pārnēsātāju kontroles stratēģiju modelēšanas rīka Rietumnīlas drudzim Eiropā. Rietumnīlas drudža uzraudzību vēl vairāk uzlaboja, tiešsaistes ECDC *Infekcijas slimību uzraudzības atlantam (Surveillance Atlas of Infectious Diseases)* pievienojot reālā laika datus un kartes.

Paplašināja ECDC interneta izplatības kartes par moskītiem, ērcēm un smilšu mušām, un šobrīd tās ietver visas valstis ap Vidusjūras baseinu.

ECDC slimību eksperti pabeidza darbu pie Laima neiroboreliozes gadījuma definīcijas un iesniedza to ES Komisijai. Viņi arī pārskatīja vairākas iespējas

pakāpeniskai Laima boreliozes uzraudzības saskaņošanai ES un noteica trūkumus esošajās sistēmās.

2016. gada maijā veco ENIVD (Eiropas invazīvo vīrusu slimību diagnostikas tīkls) tīklu aizstāja ar jaunu laboratoriju tīklu. Jaunais tīkls — tiešsaistes sauklis: "EVD LabNet ir Eiropas ekspertu laboratorijas tīkls jaunām vīrusu slimībām" (*EVD LabNet is a European expert laboratory network for emerging viral diseases*) — saņem finansējumu no ECDC un nodrošina atbalstu jaunu pārnēsājamu slimību agrīnai atklāšanai un apstiprināšanai.

EVD LabNet strādā ciešā sadarbībā ar līdzīgām ES iniciatīvām, lai izvairītos no veicamo uzdevumu pārkļāšanās darbā. 2016. gadā tīkla galvenā uzmanība bija koncentrēta uz Zikas vīrusa diagnosticēšanu.

Listeria monocytogenes in food in the EU in 2015

3.9%
of ready-to-eat
fish products were
L. monocytogenes positive

2.5%
of ready-to-eat
meat products were
L. monocytogenes positive

1.1%
of cheese were
L. monocytogenes
positive

Source: European Union summary report on trends and sources of zoonoses, zoonotic agents and food-borne outbreaks in 2015, published by EFSA and ECDC in 2016.

FWD programma: pārtikas un ūdens izraisītas slimības un zoonozes

Pārtikas un ūdens izraisītu slimību uzliesmojumus ir jo īpaši grūti atklāt un izsekot. Kad liels daudzvalstu *salmonellas* uzliesmojums radīja satraukumu sabiedrības veselības kopienā, ECDC pārtikas izraisīto slimību eksperti palīdzēja uzsākt ES mēroga sadarbību, lai noteiktu uzliesmojuma cēloni.

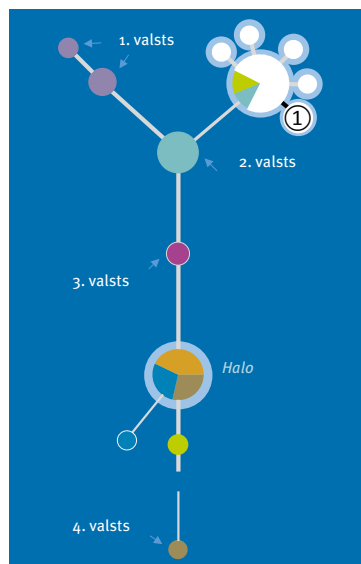
Uzliesmojuma sākumā eksperti dalībvalstīs un ECDC izmantoja divas savstarpēji papildinošas metodes, lai izsekotu iesaistīto *salmonellas* paveidu: visa genoma sekvences izzināšanu un MLVA. MLVA jeb vairāku lokusu mainīga skaita tandēma atkārtota analīze ir metode, lai izveidotu DNS pirkstu nospiedumu; to izmanto konkrētu mikroorganismu ģenētiskajā analīzē. Visa genoma sekvences izzināšanu izmanto, lai pabeigtu DNS sekvences izzināšanu kāda organisma genomam ar vienu paraugu.

Salmonellas uzliesmojuma laikā ECDC parādīja, ka tradicionālo metožu signāla noteikšanai apvienojums ar ģenētisku pieeju ievērojami uzlabo pārtikas un ūdens izraisītu slimību atklāšanu un izmeklēšanu.

EPIS-FWD, kas ir Epidemioloģiskās pētniecības informācijas sistēmas atzars, veicina agrīnu daudzvalstu/starptautisku molekulārās tipēšanas klāsteru un pārtikas un ūdens izraisītu slimību atklāšanu un novērtēšanu. 2016. gadā sistēma apstrādāja 47 *steidzamus vaicājumus*. Platforma pašreiz savieno epidemiologus un mikrobiologus no 25 valstīm visā pasaulē.

ECDC vēl aizvien ir nopietni iesaistīts ELiTE projektā, ar kuru turpina rast jaunas idejas izpratnē par listeriozes molekulāro epidemioloģiju.

Pa kreisi: Lysteria monocytogenes pārtikā, ECDC infografika

Iepriekš: Minimālās platības koki vizualizē ģenētiskās attiecības starp izolātiem (pētījumam izolēto mikroorganismu kultūras).

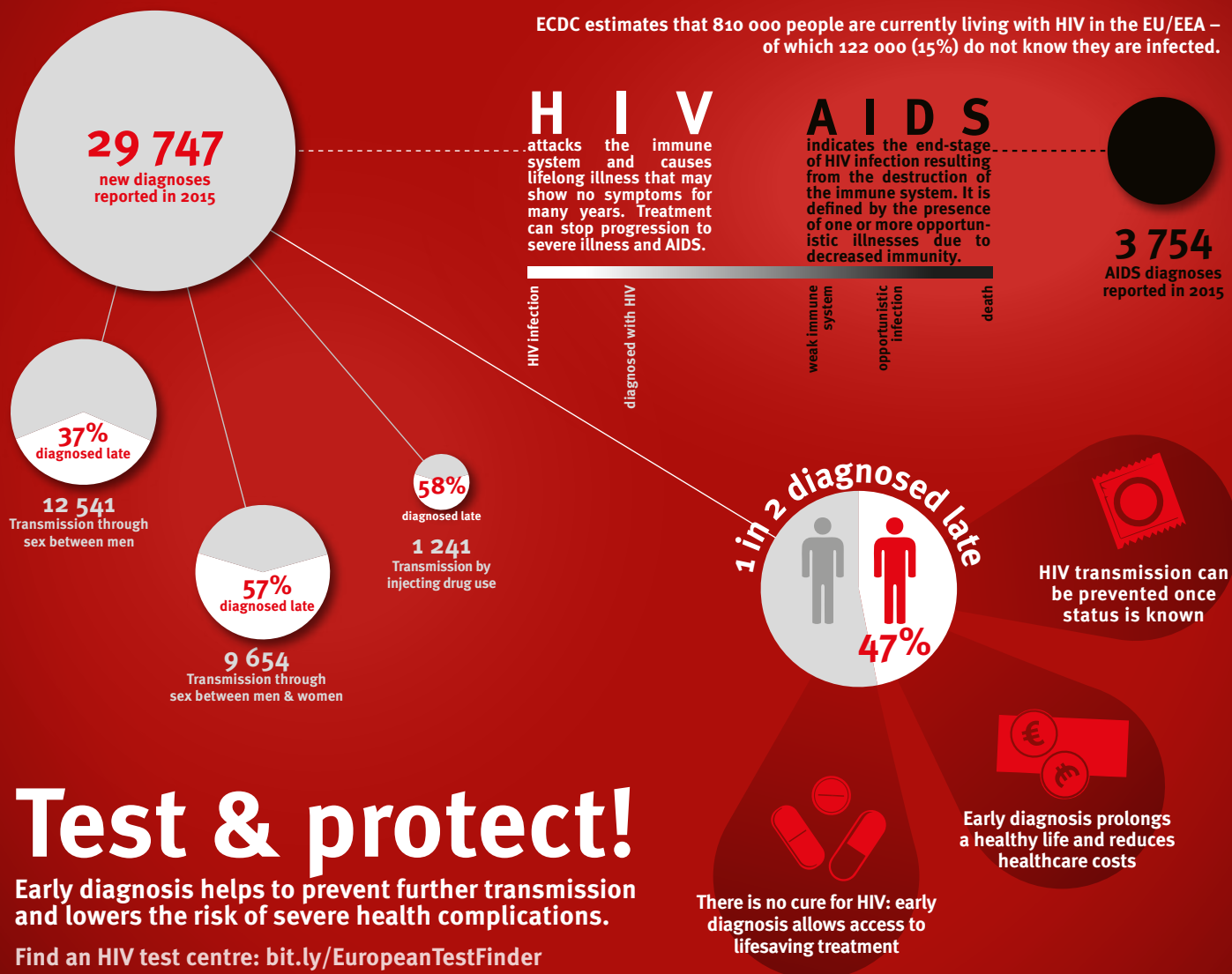
- Aplis lielums atspoguļo to izolātu skaitu, kuriem ir līdzīgs ģenētiskais profils.
- Aplis ar halo norāda uz pārrobežu uzliesmojumu.
- Līniju garums un biezums atspoguļo atšķirību skaitu starp diviem genoma profiliem.
- Krāsas ir piešķirtas nejauši, lai parādītu izolātu izcelsmi, piemēram, violetā krāsa apzīmē 3. valsti.

HIV and AIDS in Europe

HIV infection remains of major public health importance in the European Union and European Economic Area (EU/EEA) as the HIV epidemic persists largely unchanged with annually around 30 000 newly reported diagnoses.

ECDC estimates that 810 000 people are currently living with HIV in the EU/EEA – of which 122 000 (15%) do not know they are infected.

Test & protect!

Early diagnosis helps to prevent further transmission and lowers the risk of severe health complications.

Find an HIV test centre: bit.ly/EuropeanTestFinder

Follow us on twitter: @ECDC_HIVAIDS

HSH programma: HIV, seksuāli transmisīvās infekcijas un vīrusu hepatīts

2016. gada martā cilvēka imūndeficīta vīrusa (HIV) un seksuāli transmisīvo infekciju (STI) tīklu pārstāvji tikās Bratislavā kopīgā sanāksmē ar PVO Reģionālā Eiropas biroja pārstāvjiem, lai apspriestu labāku slimības uzraudzību un paraugprakses Eiropā.

ECDC prezentēja savu jauno HIV modelēšanas rīku, ar kuru izmanto HIV uzraudzības datus, lai aprēķinātu vairākus parametrus: to cilvēku skaitu, kuri dzīvo ar HIV, jaunu infekciju skaitu gadā, vidējo laiku starp infekciju un diagnozi, kā arī to cilvēku skaitu, kuriem nepieciešama ārstēšana. Dokumentā, kas pamatots uz datiem no visām ES valstīm, ECDC aprēķināja, ka to cilvēku skaits, kuri dzīvo ar HIV, ir 810 000, turklāt viens no septiņiem cilvēkiem neapzinās savu HIV pozitīvo statusu.

ECDC turpina koordinēt ES līmeņa HIV, STI un vīrusu hepatīta infekciju uzraudzību. Visaptverošo gada HIV/AIDS uzraudzības Eiropā ziņojumu, kas sagatavots kopīgi ar PVO Reģionālo Eiropas biroju, publicēja Pasaules AIDS dienā 1. decembrī.

Gonoreja ir kļuvusi vēl rezistentāka pret ārstēšanu ar antibiotikām. ECDC novērošanas uzraudzības ziņojums par gonokoka antimikrobiālo rezistenci apstiprina šo tendenci.

ECDC publicēja divus gada uzraudzības ziņojumus par B un C hepatītu. 2016. gadā lielākā daļa darba pie hepatīta bija veltīta tādu alternatīvu datu avotu izpētei, kas varētu aprakstīt hepatīta slimības slogu, piem., izveidojot protokolu par C hepatīta seroizplatību Eiropā.

Tika sasaukta ekspertu sanāksme, lai apspriestu HIV zāļu rezistences uzraudzību Eiropā. Pirmo priekšlikumu publicēs 2017. gadā.

ECDC eksperti deva praktisku ieguldījumu pētījumā par infekcijas noteicošajiem faktoriem seksuālo pakalpojumu sniedzēju vidū, kuru publicēja žurnālā *The Lancet HIV*. Tajā sniegti dati par negatīvo ietekmi, ko kriminalizācija un ierobežojoša likumdošana var atstāt uz HIV pārneses kontroli seksuālo pakalpojumu sniedzēju vidū.

ECDC turpināja uzraudzīt, kā tiek īstenota 2004. gada *Dublinas deklarācija par partnerattiecībām cīņā pret HIV/AIDS Eiropā un Vidusāzijā*. Šā darba kontekstā centrs publicēja ziņojumu un datu rezumējumu par HIV profilakses pasākumiem pirms saskares Eiropā.

Reaģējot uz lūgumiem pēc tehniskā atbalsta, ECDC organizēja valsts misijas uz Horvātiju, Bulgāriju un Maltu.

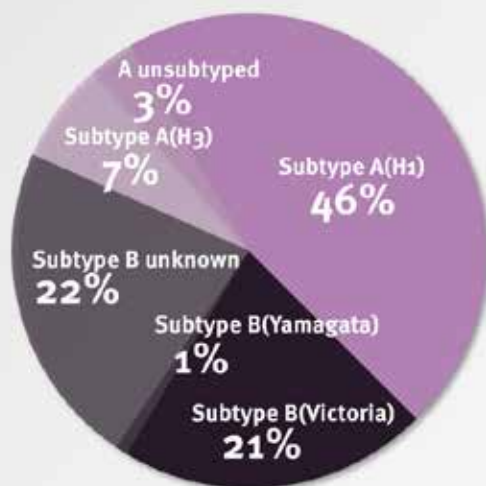
ECDC strādāja ar Eiropas Aknu pētījumu asociāciju (EASL) un Starptautisko apvienību pret seksuāli transmisīvām infekcijām (IUSTI) pie diviem saprašanās memorandiem, kas ļaus turpmāk īstenot kopīgus projektus.

Influenza in Europe

Season 2015–2016

Circulating viruses

Only sentinel specimens are included

Influenza intensity reported during the season

- High or very high intensity for 5 weeks or more
- High or very high intensity for 1 to 4 weeks
- Only low and medium intensity reported
- Only low intensity reported

■ Cyprus
■ Luxembourg
■ Malta

Influenza trend

Lab test results from sentinel specimens, by week

IRV programma: gripa un citi respiratorie vīrusi

ECDC un PVO Reģionālais Eiropas birojs turpināja savu kopīgo gripas uzraudzību. Viena no daudzām darbībām šajā jomā ir Eiropas iknedēļas gripas biļetena publicēšana gripas sezonas laikā (www.flunews-europe.org).

Pamatojoties uz *VENICE* tīkla veiktajiem apsekojumiem, centrs publicēja ziņojumu par tvēruma līmeņiem un vakcinācijas ieteikumiem attiecībā uz sezonālo gripu ES dalībvalstīs.

Citas darbības ietvēra tehnisko darbu pie respiratoro sincitiālo vīrusu uzraudzības, aplēsi par gripai attiecināmu slimību slogu, pandēmiskās gripas smaguma novērtējumu un atbalstu PVO vakcīnas tipa atlasīšanas procesam.

Zoonozes gripas vīrusus un citus jaunus respiratoros vīrusus uzrauga caur ECDC epidēmiskās pētniecības funkciju. ECDC regulāri novērtē šo vīrusu radīto risku, jo īpaši tad, kad ziņo par neparastiem vai negaidītiem cilvēku saslimšanas gadījumiem. ECDC 2016. gadā sagatavoja sešus riska novērtējumus par respiratorajiem vīrusiem, piem., par sezonālo gripu, augsti patogēnisko putnu gripu A(H5N8) un enterovīrusu.

ECDC organizēja tehnisko darbsemināru par to, kā sasniegt augstāku gripas vakcinācijas līmeni veselības aprūpes darbinieku vidū. Centrs attiecībā uz šo tematu izveidoja e-mācību moduli, kas ir galvenokārt domāts sabiedrības veselības praktiķiem un vadītājiem, kā arī izdeva papildmateriālus, piemēram, reklāmlapas, plakātus un brošūras veselības aprūpes darbiniekiem.

Finansējums turpinājās ārējam *I-MOVE* tīklam. *I-MOVE* nodrošina aplēses par sezonālās gripas vakcīnas efektivitāti. ECDC 2016. gadā finansēja vairākus daudzvalstu pētījumus par sezonālās gripas vakcīnu efektivitāti Eiropā.

ECDC arī uzsāka sabiedrisko apspriešanos, lai saņemtu ekspertu atzinumus par neiraminidāzes inhibitoru priekšrocībām gripas profilaksē un ārstēšanā. Atgriezenisko saiti iekļaus uz pierādījumiem pamatotā ekspertu atzinumā, ko paredzēts publicēt 2017. gada jūnijā.

Atbalsts turpinājās Eiropas Gripas uzraudzības tīklam (*EISN*) un Eiropas References laboratorijas tīklam cilvēku gripas jomā (*ERLI-Net*).

Novembrī notika valsts apmeklējums uz Islandi, lai pārskatītu valsts aktualizēto pandēmijas sagatavošanas plānu.

TB programma: tuberkuloze

Tuberkuloze ir ievērojams saslimstības un mirstības cēlonis Eiropā. Iedzīvotāju vidū šīs slimības slogs ir nevienmērīgi sadalīts ar atšķirībām starp dzimumiem un sociālo un ekonomisko stāvokli.

Lai uzsvērtu šo ziņojumu, ECDC publicēja jaunizstrādātu pamatnostādņu dokumentu par tuberkulozes kontroli mazāk aizsargātās un grūti aizsniedzamās grupās, ko papildināja ar politikas informatīvo ziņojumu par šo pašu tematu. Trīs gadījumu izpētes, kas publicētas kā intervencu piemēri, lai cīnītos ar tuberkulozi mazāk aizsargātās grupās, vēl vairāk parādīja ECDC apņemšanos turpināt koncentrēties uz tuberkulozes izskaušanu Eiropā.

Ikgadējo kopīgo ECDC-PVO-Eiropas ziņojumu par *Tuberkulozes uzraudzību un monitoringu Eiropā* prezentēja Pasaules tuberkulozes dienā 24. martā.

ECDC tuberkulozes eksperti 2016. gadā prezentēja pirmo ziņojumu par multirezistentās tuberkulozes molekulāro uzraudzību un izstrādāja rokasgrāmatu ES laboratorijām, kas iesaistītas tuberkulozes diagnosticēšanā.

Turpinājās apmaiņas vizītes un apmācības pasākumi piecās PVO augstas prioritātes valstīs: Bulgārijā, Igaunijā, Latvijā, Lietuvā un Rumānijā.

Visas fotogrāfijas no ECDC gadījumu izpētēm par intervencēm, lai cīnītos ar tuberkulozi mazāk aizsargātās grupās.

Augšā: Sabiedrības darbinieks veselības jomā un bezpajumtnieks tuberkulozes pacients, Parīze

Apakšā pa kreisi: "Nepalaidiet garām šo autobusu ceļā uz veselību" – tuberkulozes furgoniņš Londonā

Apakšā pa labi: Tuberkulozes pacients romu kopienā, Slovākija

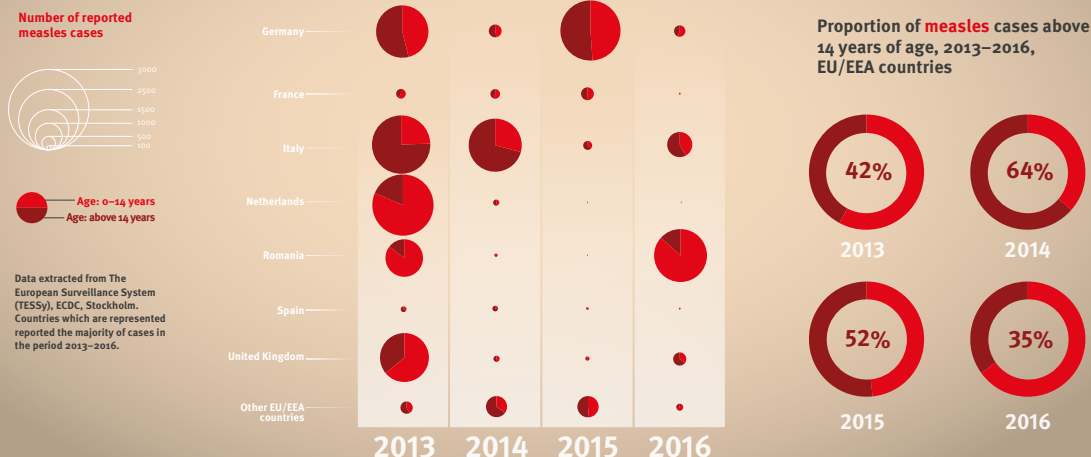
Zinātniskajos žurnālos publicēja vienpadsmit ECDC epidemiologu zinātniski recenzētās publikācijas. Publikāciju temati ietvēra tuberkulozes uzraudzības datu analīzi, tuberkulozes un zāļu rezistences ārējās kvalitātes novērtējumus ES un vairāku ECDC projektu rezultātus.

ECDC gada tuberkulozes ziņojumu publicēja kopīgi ar PVO Reģionālo Eiropas biroju

Measles affects all age groups

Measles is an acute, highly contagious disease capable of creating epidemics. It can be contracted at any age. **Infants** and **children** are often believed to be the only age groups affected by measles, but the disease also spreads among **teenagers** and **adults**. Vaccination is the best way to protect yourself and others against measles, regardless of age.

Main developments

The ECDC measles and rubella monitoring report is published twice a year. The January issue reports on the previous calendar year, while the summer issue (July) focuses on the most recent measles and rubella season and presents the data collected over the past 12 months. Visualised measles and rubella data are available online through the [measles](#) [1] and [rubella](#) [2] pages of the ECDC Surveillance Atlas (updated monthly). In addition, ECDC produces monthly high-resolution measles [maps](#) [3].

Measles

- Between 1 July 2015 and 30 June 2016, 1 818 cases of measles were reported by 30 EU/EEA countries. Twenty-six countries reported consistently throughout this 12-month period.
- Italy accounted for 31% of all cases reported during this period.
- Measles is targeted for elimination in Europe. The measles notification rate was below the elimination target (one case per million population) in 19 of the 30 reporting countries. Eight of these 19 countries reported zero cases. Eleven reporting countries had a notification rate above this indicator, with Lithuania reporting the highest rate (16.8 cases per million population).
- The diagnosis of measles was confirmed by positive laboratory results (serology, virus detection or combination of both).

VPD programma: Ar vakcīnu novēršamas slimības

Eiropas Imunizācijas nedēļas laikā 2016. gadā ECDC publicēja divus pamatnostādņu dokumentus: aktuālizētu dokumenta "Parunāsim par aizsardzību" (*Let's talk about protection*) versiju (par bērnības imunizāciju) un dokumentu "Parunāsim par vilcināšanos" (*Let's talk about hesitancy*) (par vilcināšanos izmantot vakcīnu). Līdz šim septiņas valstis ir pielāgojušas šos dokumentus izmantošanai savas valsts līmenī. Lokalizētas versijas izstrādāja Austrijā, Itālijā un Grieķijā.

Dramatiskais cilvēka papilomas vīrusa (HPV) vakcinācijas tvēruma līmeņa kritums dažās dalībvalstīs lika ECDC uzsākt darbu pie HPV vakcīnas vilcināšanās izmantošanas noteicošajiem faktoriem un risināt problēmas saistībā ar nekaitīguma jautājumiem. Kā pirmo soli ECDC un starptautiskā HPV profilakses un kontroles valde uzsāka HPV vakcīnas vilcināšanās izmantošanas problēmas uzraudzību sociālajos plašsaziņas tīklos.

ECDC organizēja darbsemināru par tematu "Līdzsvara atrašana vakcinācijai mūža garumā" (*Finding the balance in lifelong vaccination*) un uzsāka projektu par novēroto ar vakcīnām novēršamo slimību slogu vecāka gadagājuma cilvēku grupās. Projekta ietvaros vāc datus par to slimību slogu pieaugušajiem, kas novēršamas ar vakcīnām, lai nodrošinātu politikas veidošanas ar informāciju par to, kā vakcinācijas programmas varētu uzlabot, un to, vai mūža garuma imunizācijas stratēģija varētu nodrošināt labāku aizsardzību Eiropā.

ECDC 2016. gadā uzlaboja uzraudzības sistēmas garam klepum un invazīvajai pneimokoku infekcijai (IPD). Abu slimību uzraudzību veic caur slimnīcās esošiem tīkliem, kuros laboratorijas eksperti, epidemiologi un klīnicisti kopīgi strādā, lai ātri atklātu un diagnosticētu garā klepus un invazīvās pneimokoku infekcijas gadījumus. Mērķis ir uzraudzīt vakcināciju ietekmi un efektivitāti un kontrolēt antimikrobiālo rezistenci un serotipu aizvietošanu.

ECDC izmeklēja garā klepus vakcīnu trūkumu un savus konstatējumus publicēja ātrajā riska novērtējumā.

Pieaugošais difterijas gadījumu skaits ES/EEZ (70 gadījumi 2015. gadā salīdzinājumā ar 14 gadījumiem 2010. gadā) mudināja ECDC sagatavot ātro riska novērtējumu attiecībā uz fatālu difterijas gadījumu Beļģijā un novērtēt difterijas antitoksīna pieejamību Eiropā.

ECDC izstrādāja rīcības plānu, lai vadītu darbības saistībā ar poliomiēlīta izskaušanu un atbalstītu no poliomiēlīta brīvas Eiropas statusu. Rīcības plāns ir koncentrēts uz lokalizācijas aspektiem (piem., poliovīrusam būtisku iekārtu noteikšana un visu atlikušo laboratorijās glabāto 2. tipa poliovīrusu iznīcināšana).

ES rīks *Vaccine Scheduler* joprojām ir viena no apmeklētākajām ECDC tīmekļa portāla iespējām ar 234 000 apmeklējumu 2016. gadā (54 000 unikālie apmeklējumi).

*Augšā: Masalas skar visas vecuma grupas, ECDC infografika
Apakšā pa kreisi: Rokasgrāmatas "Parunāsim par aizsardzību" 2016. gada izdevums
Apakšā pa labi: ECDC masalu un masaliņu uzraudzības ziņojums*

Augšā pa kreisi: "Un Eiropas Veselības apbalvojumu saņem..." ECDC direktore Andrea Ammon un saziņas eksperts Giovanni Mancarella Eiropas Veselības forumā Gasteinā, Austrijā.
 Augšā centrā: Apbalvojuma sertifikāts, Eiropas Veselības apbalvojums 2016
 Augšā pa labi: Ārī pieejams papīra formātā: ECDC ziņojumi
 Centrā pa labi: EPIET studenti, Spetses sala, Grieķijā
 Apakšā: Paneļdiskusija Eiropas 2016. gada Antibiotiku apzināšanās dienā

Saziņa un apmācība: ziņu izplatīšana, zināšanu nodošana

Riska paziņošanu un valsts plānošanu sagatavotības jomā formāli iekļāva ECDC jaunajā saziņas stratēģijā. Jaunā stratēģija kalpos par pamatu ECDC paziņošanas centieniem turpmākajos gados.

ECDC 2016. gadā kopumā publicēja 158 ziņojumus, tostarp 38 ātros riska novērtējumus un 69 uzraudzības ziņojumus.

Centra klātbūtne sociālajos plašsaziņas līdzekļos ievērojami pieauga 2016. gadā — daļēji spēcīgās intereses par centra paziņošanas centieniem par Žikas vīrusu rezultātā.

2016. gadu iezīmēja žurnāla *Eurosurveillance* 20. gadskārta, ko atzīmēja ar zinātnisku semināru. 2016. gadā žurnāls saņēma 864 materiālus; publicēja 234 rakstus, atzīšanas līmenis apmēram 20 %. Žurnāla ietekmes faktors 2016. gadā pieauga līdz 5,98, kas ierindo *Eurosurveillance* starp desmit augstākās ietekmes faktora žurnāliem attiecībā uz infekcijas slimībām.

EPIET un tās partnerprogrammu EUPHEM iekļāva programmā, ko tagad sauc par ECDC Sadraudzības programmu (*ECDC Fellowship Programme*). Sadraudzības programma turpinās piedāvāt divas atsevišķas apmācības jomas (epidemioloģija un sabiedrības veselības mikrobioloģija), kam būs kopējs loģistikas un organizācijas ietvars.

Programmas divu gadu mācību plānā skaidrs uzsvars ir uz pasākumiem sabiedrības veselības iestādēs Eiropā, kur studenti ir pilnībā nodevušies ikdienas darbam sabiedrības veselības aprūpē.

2016. gadā uzņēma jaunu grupu ar 28 studentiem; programmu absolvēja 36 studenti. Gada beigās kopumā bija uzņemti 76 studenti (apvienojot 2015. gada un 2016. gada grupu) Programmā ietilpa 29 apmācības ar objektu apmeklējumiem, un tās ietvaros organizēja ievada kursu un septiņus apmācību modulus. Visi studenti piedalījās izmeklēšanās uz vietas.

ECDC 2016. gada martā parakstīja sadarbības nolīgumu ar ASPHER, Sabiedrības veselības skolu asociāciju Eiropas reģionā (*Association of Schools of Public Health in the European Region*). ASPHER pārstāv vairāk nekā 100 sabiedrības veselības skolas Eiropā.

ASPHER skolu vidū veiktajā apsekojumā pētīja kopīgu interešu jomas infekcijas slimību sakarā. Tas ļaus noteikt pirmo mācību programmu 2017. gadā un izveidot paplašinātu tīklu ar skolām, kas iesaistītas vairākās tādās kopīgās darbībās kā fakultātes apmaiņas un kompetenču attīstība.

Rate per 100 000 population

< 2

2 to <10

10 to <20

≥ 20

Not included or
not reporting

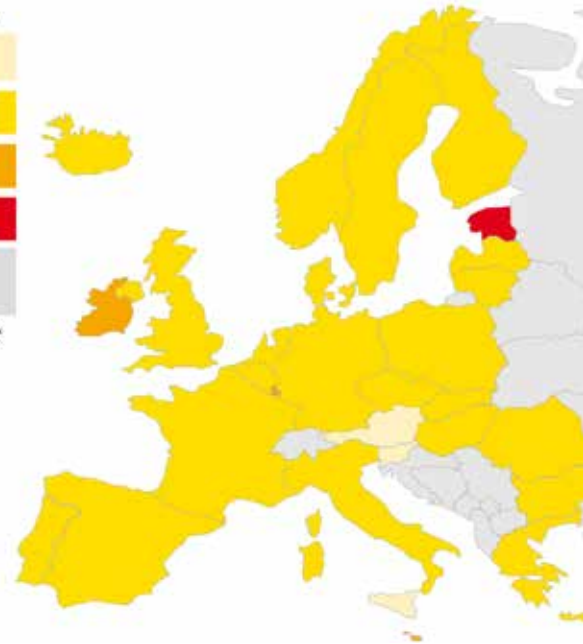
EU/EEA rate 5.9 per 100 000*

Non-visible countries

Liechtenstein

Luxembourg

Malta

Vērīga uzmanīšana: slimību uzraudzība

Epidēmiskā pētniecība un reaģēšana

Kopš ECDC dibināšanas slimību uzraudzība un kontrole ir bijusi galvenais centra uzdevums. Centrs slimību uzraudzību uzskata par kontekstuālu nevis izolētu disciplīnu: tikai kopā ar pārējām sabiedrības veselības funkcijām, tādām kā zinātniskās konsultācijas, sagatavotība, reaģēšana, apmācība un informācija par veselību, centrs var pilnībā izmantot savu potenciālu un pozicionēt sevi kā vadošo spēku sabiedrības veselības aizsardzībā Eiropā.

Vairāki 2016. gadā izstrādāti ātrie riska novērtējumi demonstrē ECDC spēju ātri reaģēt uz epidemioloģisko apdraudējumu: 38 publicētajos ātrajos riska novērtējumos ECDC sniedza vērtīgu pamatinformāciju un precīzas apdraudējuma analīzes. ECDC savā tīmekļa

vietnē arī publicēja 45 *epidemioloģiskos aktualizējumus*, 39 no tiem bija par Zikas vīrusu.

ECDC sāka pārskatīt ātro riska novērtējumu metodes un procedūras, lai vēl vairāk uzlabotu metožu saskaņotību un nodrošinātu dalībvalstu un starptautisko aģentūru iesaisti.

Sadarbībā ar PVO un ASV Slimību kontroles un profilakses centriem pārskatīja un aktualizēja Zikas valstu klasifikācijas. Rezultātus izmantoja, lai izstrādātu riska kartes un nodrošinātu ceļošanas ieteikumus.

Augšā pa kreisi: Zikas vīruss, 3D printera modelis

Augšā centrā: ECDC zinātnieki Josep Jansa un Ettore Severi pievienojas Eiropas Ārstu korpusa komandai misijā uz Angolu

Augšā pa labi: HIV sastopamības karte

Centrā pa kreisi: ECDC personāla fotogrāfija

Apakšā: Apspriede ECDC ikdienas apāļā galda sanāksmē

ECDC budžets 2016. gadam

Pamata budžets kopā: 58,36 miljoni EUR

2016. gada 23. maijā ES Budžeta komiteja apstiprināja finansējumu ECDC jaunajam centrālajam birojam.

Pēc vairāk nekā desmit gadiem ECDC atstās savas vecās telpas un pārcelsies uz Frosundas apkaimi, 2,5 km uz ziemeļiem no savas pašreizējās atrašanās vietas un 5 km uz ziemeļiem no Stokholmas centra.

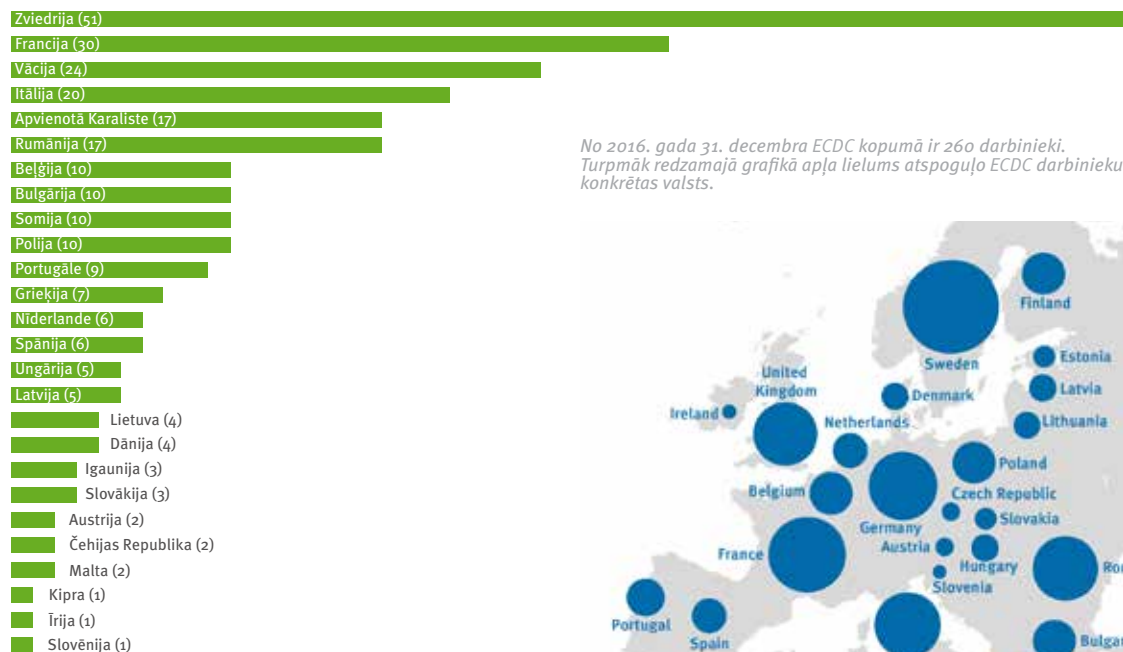
Sagatavošanās sakarā ar pārcelšanos sākās 2016. gada beigās, galvenie plānošanas darbi ir paredzēti 2017. gadā. Faktiskā pārcelšanās notiks 2018. gada pavasarī.

Tomtebodaskolan — vecu, 1888. gadā celtu skolas ēku, ko pielāgoja ECDC centrālā biroja vajadzībām, — atbrīvos 2018. gada sākumā.

ECDC skaitļos

ECDC personāla sastāvs pēc tautības

No 2016. gada 31. decembra ECDC kopumā ir 260 darbinieki. Turpmāk redzamajā grafikā apla lielums atspoguļo ECDC darbinieku skaitu no konkrētas valsts.

**Eiropas Slimību profilakses
un kontroles centrs (ECDC)**

Pasta adrese:
Granits väg 8, SE-171 65 Solna, Sweden

Apmeklētāju adrese:
Tomtebodavägen 11A, SE-171 65 Solna, Sweden

Tālr.: +46 858601000
Fakss: +46 858601001
<http://www.ecdc.europa.eu>

Eiropas Savienības aģentūra
<http://www.europa.eu>

